

Тихомир Стойчев РЕЗЮМЕ: Случващото се през 20 – те години на преход в България - неуспешни правителства, съхраняване на статукво за сметка на безпринципно примирени непримирими политически платформи, скандални разкрития за криминализиране на политическия елит и вплитането му с криминалния, неясно бъдеще за България- всичко това дори при най- бегъл прочит налага извод, че ни е необходим нов политически проект, ново начало. Сега шното управление показва видими резултати май единствено с използването на МВР и други силови институции. Ежедневно следват съобщения за нови разкрития, има арести. Подобно беше положението и при правителството на Симеон Сакскобургготски и НДСВ, когато сегашните премиер и министър на ВР(той и вицепремиер) бяха екип в ръководството на МВР. И може би това е богично, като се има предвид, че двамата произлизат от МВР и имат специализация в тази област. Но и тогава имаше арести, оперативни разработки, разследвания, които приключваха с размяна на реплики от типа „Ние ги хващаме, те ги пускат”. Чуваха се обвинения в изместване на властовия ресурс и правомощията- тогавашният главен секретар се явяваше и в качеството на говорител на МВР, сам обясняваше успехите и участието си, в МВР се очерта двувластие и неяснота по отношение на отговорностите. Възможно е всичко, случвало се тогава да е резултат липсата на воля в политическите ръководства. Подмяна на политическите играчи няма- не като партии, но като индивидуални играчи те са едни и същи. Ако в миналото Сидеров и Яни Янев са били в СДС, то сега са създали собствени формации, но това не означава, че имат нов тип политическа визия. Най- ретроградни политици се прикриха, преяли с власт и нагребено. Вътрешните ни български поредни неразбории се гарнират с отразеното от световните промени. Глобализацията не може да има само положителни страни. Неведнаж се чуват гласове за „сбъркан преход”, за злоумишлени действия, които отслабват възможностите на държавата да се защити срещу различните рискове и заплахи от вътрешен и външен характер. Предходните управления, включителното доминираното от БСП допринесе не малко за това състояние, като изпрати в НС и политическите министерски кабинети недостатъчно подготвени, но затова пък вискомерни и еманципирани по отношение на политическия и обществен контрол кадри. Мнозина от тях оставиха дълбоки съмнения за корупция и връзки с организираната престъпност, което повлия и продължава да влияе върху общественото доверие към БСП. Логично, законодателните решения, структурните и кадрови решения в сектора „сигурност” протичаха скрито, без да се вземе под внимание дългогодишната работа на политико- експертните групи.

Резултатите на последните избори за БСП бяха разгромяващи. Логично състоянието на нокаут води и до не особено адекватно и резултатно поведение в опозиция. Очакванията да се анализират грешките и направят съответните изводи на всички равнища в партията, което да осигури сериозна дискусия на Конгреса не се реализираха. Опитите да се симулира активност от страна на БСП сега имат по- скоро отблъскващ ефект, особено на фона на неяснотите около обвинения за тежки злоупотреби от страна на наши депутати и министри. Поне засега вижданията и нагласите, които се излъчват по отношение на БСП са като за някаква предстояща катастрофа, разпад, инициран някъде встрани или отвътре. Възможно е някъде да се пишат и такива сценарии

Националната сигурност изисква национална политика за сигурност

Написано от Йордан
Неделя, 07 Март 2010 16:26 -

Видимо сега ни е необходимо друго, което да ни обедини, да ни накара да се мобилизираме. И това може да бъде усилието за извеждане на страната и обществото от дълбоката икономическа и политическа криза.

Стартово начало на такъв процес може да стане една широка дискусия около приемането на нова национална политика, чиито елементи да станат нов тип секторни политики.

Един от най-важните елементи, като се има предвид, че сигурността е цел и условие на всеки постъпателен в развитието си процес ще бъде приемането на национална политика за сигурност.

*

* *

Националната политика за сигурност е рамката, която определя как държавните органи гарантират сигурността на държавата и нейните граждани. Тя може да съществува като план, стратегия, концепция или доктрина, които определят основните интереси на нацията, основните рискове и заплахи и насоките за тяхното неутрализиране. Националната политика за сигурност стои в йерархията по-високо от други подобни политики, които разглеждат специфични аспекти на националната сигурност, определящи компетенциите на институциите, чиито функции се уреждат с отделни закони. Тя обикновено претендира да обхване максимално широк кръг проблеми, опасностите, произтичащи от вътрешната и външна среда, да интегрира и координира дейността на националните институции, ангажирани с проблемите на сигурността. Подходите към създаването, приемането и огласяването на тази политика са различни в различните страни.

Националната политика за сигурност:

- гарантира, че правителството разглежда отговорно и всеобхватно всички заплахи;
- увеличава ефективността на сектора;
- осигурява приноса на всички;
- определя политиката в тази сфера;
- изгражда вътрешнодържавен консенсус;
- развива регионалното и международно сътрудничество.

Националната сигурност изисква национална политика за сигурност

Написано от Йордан
Неделя, 07 Март 2010 16:26 -

Изискванията към нея са да анализира задълбочено всички заплахи за националната сигурност, да включва цялостна оценка за вътрешната и международната среда. При създаването на НПС следва да се осигури участието на всички институции, местната власт, бизнеса, различните граждански организации, партии, медии, академична общност и др.

Този процес ще допринесе различните субекти да хармонизират дейността и комуникацията помежду си. НПС трябва да бъде балансирана, прозрачна при обсъждането и приемането ѝ, да не поражда двусмислия и противодействие от страна на регионалните и глобални легитимни играчи.

Тя трябва да произтича от общата национална политика и осигурява нейното реализиране; да постига максимална обществена подкрепа и сътрудничество; определя националните приоритети, ценности и интереси, рисковете и заплахите за тях; ролята на държавата; отговорностите на различните играчи, да дефинира представата на държавата за международната система и нейната собствена роля. Такъв подход изисква да се вземат пред вид интересите и ценностите на страната, управленческите ѝ структури, механизмите за вземане на решения, дългосрочна представа и цели за бъдещето на обществото. На следващо място трябва да се даде оценка на настоящите и бъдещите вътрешни и външни заплахи, възможностите за тяхното неутрализиране и бъдат разгледани политическите позиции на международните партньори.

В третата част се определят отговорностите на всеки от ангажираните с проблемите на сигурността като например армия, разузнаване, контраразузнаване и др., областите, в които те имат правомощия. Приемането на Националната политика за сигурност трябва да включва инициатива, разработване, съгласуване и одобрение. В изработеният документ трябва да бъде постигнат оптимален баланс между публичност и секретност, да се отразят основните цели и задачи, докато регулирането и приложението бъдат препратени към второстепенни доктрини и механизми. Необходимо е да се посочи потребността от преразглеждане и обновяване на националната политика за сигурност - напр. при важни промени в стратегическата среда, при неадекватност, при ресурсна промяна и др.

С НПС трябва да бъдат синхронизирани всички останали национални отбранителни, военни и др. стратегии. Тя опеределя и основните инструменти - комисии, междуведомствени центрове, работни групи и др., които с оглед на демократичното развитие е добре да гарантират широко и представително участие. При изготвяне на НПС следва да се вземат предвид широка гама заплахи: икономически и социални, пандемии, природни бедствия и аварии, вътрешнодържавни конфликти, тероризъм, оръжия за масово поразяване, организирана престъпност и др. Всички средства по изпълнение на националната политика за сигурност следва да получат адекватна оценка.

Прозрачността е важно условие както при формулирането, така и при изработването и прилагането на националната политика за сигурност. Следва стриктно да се определи кой ще бъде отговорен за наблюдението и оценката на опасностите. В съвременният

Националната сигурност изисква национална политика за сигурност

Написано от Йордан
Неделя, 07 Март 2010 16:26 -

свят нито една страна не съществува напълно самостоятелно и промяната на условията и средата се отразява ако не на всички, то на повечето, което е необходимо да се отчита при взаимодействието с международните субекти и право.

В процесът на общественото развитие при реализиране на интересите възникват противоречия между отделните индивиди, обществени слоеве, класи, държави и държавните обединения.

Сблъсъкът поражда заплахата, отначало потенциална, а в последствие реална. Наличието на жизнено важните паралелни или разминаващи се интереси не формира заплахата, а дори са база за постигане на сътрудничество.

Около всичко това се проявява диалектичната взаимовръзка между жизнено важните интереси на личността, обществото, държавата и заплахите за сигурността, което изисква разглеждането на тези три аспекта на националната сигурност в тясно единство.

Запахата за сигурността са всички вътрешни или външни условия и фактори, които оказват негативно въздействие върху процеса на развитие и изискват снижаване на техните количествени характеристики. Източниците на опасност за жизненоважните интереси на личността, обществото и държавата са от антропогенен и природен характер.

Когато обществото и културата са в криза и революционни промени, трябва да се изработват нови социални стратегии.

Проблемът е, че анализатори, политиците и всички др. трудно дефинират предизвикателствата, рисковете и заплахите за сигурността. Човечеството непрекъснато търси адекватни поведение, институции и ценности, обременено от своето минало. Преди да се разгърне глобализацията, процесите, свързани с нея се превърнаха в най-голямото предизвикателство в цялата досегашна история, макар глобални проекти да са били замисляни и още от древността. Важна роля в този процес играят мислителите, обществениците и лидерите.

Характерното за глобалните проблеми е, че те пораждат проблеми, които могат да бъдат разрешени само с усилията на цялото човечество. Една от най-важните характеристики на съвременния глобализиращ се свят е размиването на традиции и граници. Понятия като суверенитет, самостоятелна политика, национална сигурност добиват ново съдържание.

В невиджани мащаби се извършва взаимодействие между политически и икономически субекти.

Същевременно географската територия остава единствен сигурен източник на ресурси. Възгледите за ценност и конфликтност на отделен регион днес съдържат в себе си оценки и перспективи, вписвани в общите процеси.

В информационната епоха тенденцията води към доминиращи функции и процеси, организирани на мрежов принцип.

Независимо, че мрежовата форма е съществувала и в предишни времена, парадигмата на новите информационни технологии осигурява материална основа на всеотрасловото проникване в структурата на обществото. Тук се коренят едни от най-важните предизвикателства, рискове и заплахи за сигурността.

Преходът от режим на собственост към режим на краткосрочно ползване, контролирани от мрежи, променя из основи представата ни за упражняване на икономическата и политическа власт в бъдеще. Осъществява се преход от промишлено производство към производство и пласмент на знание, информация и преживявания.

Сравнително евтините стоки все още се купуват, докато скъпите остават притежание на доставчик, а потребителя само получава достъп до тях. Кредитните карти изместват спестяванията, парите съществуват под формата на импулси, лизингът замества инвеститорските решения. Повсеместно компаниите се освобождават от имущество, което не е заето в пряка дейност.

Бизнесът на външните изпълнители процъфтява, франчайзингът набира скорост, нематериалните активи стават по-ценни от материалните. Всичко това отдалечава човек от собствеността. Благодарение на технологичния бум повсеместно се наблюдава по-голямо разслоение, в което се крият и най-сериозните рискове и заплахи.

Докато една пета от човечеството търси преживявания и постижения, другите 4/5 разполагат с оскъдно имущество. Семействата от средната класа и работещите понасят най-тежки удари. Голяма част от хората остават изолирани, принудени да се грижат за себе си в един негостоприемен свят.

Според Световната банка повече от 1,4 милиарда души към 2010 г. ще живеят без чиста вода и канализация.

Достигането до решение и провеждане на адекватна политика за сигурност е невъзможна без отчитане на промените в съвременното общество. Накратко тези промени са:

1. нараснала уязвимост на държавните граници и безпрепятственото движение на технологии, стоки и хора;
2. глобална обвързаност на света и наличието на социални групи и общества, характерни за доинформационната ера, с всички произтичащи от това конфликти;
3. нараснала възможност за пренасяне на мощ;
4. нова лоялност към „виртуални”, без национално определена идентичност общества.

Същността на силата все по-често се дефинира и като чисто материална организационна(системна) и като нематериална (духовна). Следователно стратегическите сфери на обществото – политическа, икономическа и военна, притежават материална – организационна и нематериална – идейна, база.

Независимо че информацията е невеществена, тя може да се превърне в съставна част от всичко материално с влиянието, което оказва върху процесите в материалната сфера, докато силата, моща, считана основно за плод на материалните ресурси, може да се превърне по природа в нематериална, метафизична.

Ерих Фром предупреждава, че в бъдеще ще бъде жизнено необходимо да се премести центъра на тежестта в жизнената позиция от модуса „да имаме“ към модуса „да бъдем“ . Необходимостта от осмисляне и овладяване на конфликтите вероятно ще наложи въвеждането на нова, различна от съществуващата терминология и нетрадиционни действия. Към проблемите на сигурността могат да се посочат промените в отличителните черти на съвременните конфликти.

Терористите например с помощта на страха въдействат и променят основни вярвания, преследват политически цели, унищожават, дезориентират, което води до уникални за съвременното общество отрицателни последици. Те не рядко се инфилтрират дълбоко в обществото, обличайки своите действия в национализъм, търсейки популярност, влияние и контрол върху държавни власти и политика. Колкото и да се изтъква ерозията на държавата в информационната епоха, няма друга сила, която да противостои с материална мощ и възможности.

Възможностите за координацията в действията на различните институции и служби, силата на държавата са гаранция за ефективност, но при определени условия може да бъде и слабост.

Други рискове и заплахи с решаващо влияние върху сигурността са нестабилността на демократичните процеси в конфликтните региони, организираната престъпност, нелегалния трафик на стратегически суровини, технологии, оръжие, наркотици и хора, както и деструктивно въздействие върху информационните системи, икономическа нестабилност, екологичните катастрофи, природните бедствия и аварията. Като основни характеристики на новите рискове и заплахи се определят „асиметричност и трудна предвидимост“. Светът става несигурен, безпомощен пред последиците от процесите преди всичко на икономическата глобализация, тъй като мрежите от икономически взаимозависимости са достигнали свърхрастване и трудно се поддават на ограничаване.

Демократичните политически структури остават локални, докато силата, която дефинира границите на техните стремежи и способността им да функционират, става глобална и действа извън обсега им. Може би това дава основание на Х. Кисинджър да счита, че „усъвършенстването на политиката и икономиката е в опасност поради изчерпване капацитета на съвременната политика“. Липсата на единство между

икономическата и политическата глобализация определя днешния период на преход в международната политика и международните отношения, в които се припокриват оценките на баланса на силите и взаимните зависимости.

Рамките, в които се осъществява политическото развитие на ЕС през 70-те и 80-те години, се наричаха Европейско сътрудничество. Създаването на Обща политика във външните отношения и сигурността (ОПВС) в рамките на договора на ЕС, който влезе в сила през 1993 г. е съществена и качествено нова стъпка напред. Основните цели, залегнали в договора са:

- да гарантира общите ценности, фундаменталните интереси и независимостта;
- да укрепва по всички възможни начини сигурността;
- да поддържа мира и да засилва международната сигурност;
- да поощрява международното сътрудничество;
- да развива и укрепва демокрацията и върховенството на закона, както и зачитането на правата на човека и основните свободи.

Общата политика във външните отношения и сигурността се стреми да бъде всеобхватна.

През последните години планетарният капитализъм все по- отчетливо се характеризира с феномен, който Клеър Стърлинг в своята последна книга "Светът на крадците" нарича *raх mafiosa*, заменил господстващите по времето на студената война *raх americana* и *raх sovietica*. Става дума за свързаните с глобализацията отслабване на държавата, бързи процеси на транснационализация на организираната престъпност, криминализация на световната икономика и коруптиране на политическата класа. Наличието на световен хегемон, който опитва да стабилизира световната система се оказва недостатъчен фактор поне по две основни причини: темповете на нарастване на насилствените престъпления преминават през самия хегемон и че в налагания нов световен порядък предходната силна държава, ограничаваща насието губи позиции и отваря пространството на мафията и престъпността. Появява се тенденция на устойчив ръст на безработицата и социалното неравенство, с ерозия и разпад на семейството, с рязка динамизация на живота, с упадък на предходните социални ценности, отслабване на регулиращите възможности на националната държава. Насието започва не само нараства, излиза от националните граници и се глобализира. Глобализацията на социалните и икономическите процеси довежда до глобализация на престъпността. Особено силно се увеличават насилствените

престъпления срещу собствеността, което е израз на нарастващото социално неравенство и засилване на неолибералната пазарна регулация в социалния живот.

Дерегулацията на финансовите пазари улеснява трансграничните парични трансфери. Само в Русия в средата на 90-те години на XX в. организирани криминални групи са създали над 700 правни и финансови институции за пране на пари. За това допринасят и множеството офшорни центрове. Търговията с наркотици през 1995 г. се оценява на около 400 млрд. долара или 8 % от световната търговия. В света в края на XX в. има 200 млн. употребяващи наркотици, а към 2000 г. зависимите вече са 300 млн. Само в САЩ през 2000 г. са регистрирани 14 млн. наркомани, което прави около 6,3 % от населението, които от своя страна дават годишно по 64 млрд. долара за наркотици.

Бързото нарастване на социалното неравенство в глобален план и улеснените комуникации рязко засилва стремежа големи маси от бедстващи хора в държавите от полупериферията и периферията на световната система да се придвижват към капиталистическия център.

Последните се стремят да ограничат това движение, което прави техните общества все по-мултикултурни и мултирелигиозни, натоварва социалните им системи. Като реакция възниква нелегалния трафик. Той носи приходи средно по 7 млрд. долара годишно.

Според изследване на ООН около 4 млн. са включени годишно в трафика на проститутки, някои продадени от собствените си родители поради безпаричие. По оценки на Бруклинския институт световния брутен криминален продукт е около 1000 млрд. годишно, което е равно на годишния БВП на Китай за 2000 г. или 20 % от световната търговия.

Традиционните йерархически престъпни организации от типа на американските или италианските мафии не изчезват, но тяхната транснационализация е свързана с обвързването им с други организации чрез мрежови структури.

Престъпните мрежи може да бъдат малки локални общности, но също транснационални и мултиетнически, свързани с движението на контрабандни стоки, крадени коли, отвлечени хора и т.н. Поради своя интернационален характер те използват различията в националните закони и регулации, за да ги избягват.

Съвременните технологии облекчават изработването на фалшиви документи, улесняващи движението на хора през границите. Чрез тях транснационалната престъпност ще създава гъвкави съюзи за отделни операции. Тя ще корумпира лидерите на нестабилните, икономически крехки или провалящи се държави, каквито са страните в по-голямата част от света, ще се преплитат с банки и бизнес, ще сътрудничат с различни въоръжени групи, бунтовнически движения, сепаратисти, политически активисти, поставяйки под свой контрол цели територии.

Появата на *raх mafiosa* е предпоставка за нарастваща криза на институциите на либералната демокрация в рамките на националната държава, за засилващо се

недоверие в тези институции и все по- мощни гласове за приемане на извънредни, непредвидени от тези институции мерки за противопоставяне на настъплението на това, което все по- често се характеризира като "глобална мафия". Тревогата от престъпността се превръща в част от всекидневния бит. В предходната епоха на силно развитата национална държава политиките можеха да бъдат относително автономни и да налагат на същия политически правила. Те можеха да служат на една или друга кауза, да реализират специфична политическа дейност. Тяхната мотивация би могла да бъде политическата власт сама за себе си или изпълнението на определен публичен дълг. С глобализацията на капитализма зависимостта между политици и икономическа власт като тенденция отново се обръща. Икономиката много по- директно налага своята власт върху политиката, мотивацията и поведението на политиките. В един свят, в който около 63 хил. транснационални корпорации действат в близо 200 държави и могат да прехвърлят бързо и лесно финанси, производства, инвестиции от една държава в друга без сериозни проблеми, политиката и политиките попадат тотално под контрола на бизнеса.

Държавниците и политиките в Източна Европа придобиват възможности за значителен растеж на богатството чрез политика. Формите на корумпиране са най- различни. Най- елементарни са финансови възнаграждения за политика и близките му, назначения от облагодетелствани компании, контакти и благодарност за решения, подпомогнали търговски или приватизационни сделки.

Увеличават се и директните форми на подкуп, извличане на изгода от осведомеността и придобиване на недвижими имоти, участие в бизнеса като размяна за политическа благосклонност и пр. В този процес Източна Европа е включена активно поради мащабността на процесите на раздържавяване и приватизация. По този начин се създават условия за сливане на престъпността с държавните структури. Така се разгръщат мафиотизирани политически системи, в които държавните органи все повече се използват не за обществен интерес, а за лично обогатяване. Приятелски, кланови, семейни структури и интереси разяждат административните механизми на държавата и преразпределят обществено богатство. Насилието на публичните институции все повече обслужва личните интереси, независимо че се извършва под флага на защита на публичните каузи.

Приватизацията на политиката по същество означава в крайна сметка приватизация все повече на легитимното насилие на държавата, използване на това насилие за частни цели. Световната банка оценява на 80 млрд. долара сумите, предназначени за корупционни практики.

В България след 1989 г. престъпно са преразпределени и ограбени от държавата основни материални фондове за около 120 млрд. долара и отделно спестявания на гражданите, които се използват за подкупване, като институциите на политическата система са инструмент и фасада за една по същество клептократска демокрация.

Това дава възможности на сенчести кръгове и транснационална престъпност да си купуват политици, да организират избори, да възпират появата на контролни

Националната сигурност изисква национална политика за сигурност

Написано от Йордан
Неделя, 07 Март 2010 16:26 -

механизми, да организират прокарването на изгодни за тях закони, да финансират политически сили, да въвличат в сивата(неплащаща данъци) и черната(престъпна) икономика.

В огромна част от държавите по света политическите партии са трудни за идентифициране. Нововъзникващите партии, за да могат да печелят привърженици се нуждаят от средства, обикновено идващи от бизнеса, който в една или друга степен е обвързан с престъпността. За това цената на транснационалната организирана престъпност не е само парична.

Нейните структури проникват в гражданското общество, в съдебните органи, пронизват институциите и ги правят неефективни.

Широкото проникване на тези групи в държавния сектор ги имунизира спрямо контрол от страна на закона. Те корумпират правните институции или ги правят безпомощни.

Все по- често престъпните организации се включват в различните прояви на политическа активност.

На най- ниско равнище това се проявява посредством създаването на локални територии, в които държавата и законът не действат изобщо, а престъпните организации заместват държавата. На по- високо ниво това е свързано с финансирането на партии, корумпирането на политици и внедряването на представители в законодателната, изпълнителна и съдебна власт. Тази мрежа са използвани не рядко, както показва практиката на Източна Европа за дестабилизиране и сваляне на неизгодни правителства.

Обръщайки се към опита за дефиниране на понятието национална сигурност можем да видим, че то има два основни компонента – обективен и субективен. Промяната на глобалната среда за сигурност и динамичната, противоречива и трудно прогнозируема обстановка налагат необходимостта от преценка на рисковете и заплахите за сигурността на страната.

Факторите, които влияят върху зараждането и развитието на кризи в Югоизточна Европа са изключително разнообразни. Те могат да се проявяват на различна основа– политическа, военна, икономическа, териториална, природна, етническа, религиозна и др.

Потенциалните опасности обективно съществуват, както в обществената, така и в природната сфера. Рискът от тяхното проявление може да се търси при взаимодействието между тези две системи. За това е важна ролята на човешкият фактор, който да балансира, организира и управлява процеса на взаимодействие. Най-характерните видове заплахи за национална сигурност се определят като: природни, антропогенни, икономически, военни, екологически, демографски, етнически, информационни и др.

В стратегическата Концепция на НАТО, приета от държавните и правителствени ръководители на страните-членки на срещата им във Вашингтон (1999 г.), са залегнали и новите възгледи за характера на рисковете и заплахите на сигурността. Там е посочено, че сега съществуващите рискове, които могат да породят кризисни ситуации са многобройни, многопосочни, трудни за предвиждане и оценка.

Същевременно се отчита, че с намалялата опасност от агресия срещу териториите на съюзниците са нараснали потенциалните причини за възникване на кризи в резултат на сериозни икономически, социални и политически проблеми, включително етнически вълнения и териториални спорове.

Съществуват и рискове с нетрадиционен характер, като разпространяване на оръжие за масово поразяване, намаляване на жизнените суровини, терористични действия, саботажи и други. Съюзниците от НАТО констатират, че се появяват рискове от възникване на кризи и конфликти от междудържавен или вътрешен характер, изискващи бърза реакция.

Динамичното развитие на политическата обстановка в региона доведе до изменения в естеството и значението на дестабилизиращите рискови фактори и заплахи за сигурността ни. Те могат да бъдат класифицирани: - по място (вътрешни и външни); - по характер (военни и невоенни); - по време (трайни и временни); - по области на действие (политически, социално-икономически, информационни, екологични, демографски, хуманитарни, етномалцинствени и религиозни); - по степента на тяхното проявление и въздействие (реални или потенциални, преки или косвени и др.). Част от тях се проявяват комбинирано (например като външни и невоенни, трайни и косвени и др.).

В някои случаи комбинираното им и едновременно действие може да усложни и дестабилизира обстановката не само в национален, но и в международен мащаб. Характерно за съвременната обстановка е възникването предимно на вътрешни, а не междудържавни конфликти.

Основните рискови фактори, които имат въздействие върху стабилността и сигурността в региона и оттам за Р. България са:

- особеното геостратегическо положение;
- съществуващи или законсервирани конфликти и кризисни райони;
- действията на международни и регионални терористични организации, организирани престъпни групи;
- дисбаланс в числеността, дислокацията и нивото на въоръженост на въоръжените сили на страните от региона;
- социално-икономическите проблеми;

Националната сигурност изисква национална политика за сигурност

Написано от Йордан
Неделя, 07 Март 2010 16:26 -

- неблагоприятна демографска характеристика;
- заплахите за информационната сигурност;
- възможните природни бедствия, мащабни промишлени и екологични аварии и катастрофи и др.

Обектите и целите, срещу които могат да бъдат насочени някои от рисковете и заплахите основно могат да бъдат от:

- политическата и държавната система на страната;
- стопанската и финансова стабилност;
- отбранителната система и структурите за сигурност;
- конституционни и законови норми;
- външната политика;
- информационната система на страната;
- стратегическите инфраструктурни обекти;
- екологично опасни обекти и др.

Значението на региона като транспортно, инфраструктурно и енергийно кръстовище нараства с разширяването на ЕС и НАТО, новия характер на връзките със страни от другите континенти, с новата подредба на играчите на световните пазари.

Промените на Балканите повишиха възможностите за въздействие на външни фактори върху тях. Между тях могат да бъдат изброени основните геополитически фактори, традиционно присъстващите в региона и имащи минали претенции за влияние и доминиране, активностите на различни религиозни центрове и секти, събуждането на стари междудържавни, международни и междуетнически конфликти. Тяхната видимост и острота се подсилват и от етноконфесионалните характеристики.

Написано от Йордан
Неделя, 07 Март 2010 16:26 -

България се явява място, където се преплитат важни аспекти от международните отношения в Югоизточна Европа. Нашата страна се очертава като част от Европа, където исторически оформилите се сложни проблеми от политически, икономически, териториален, етнически и религиозен характер са в основата на потенциални конфликти, които могат да се превърнат в рискови фактори не само за нейната сигурност, но и тези на целия регион.

От особено значение е и географската близост с други кризисни райони – Близък и Среден Изток, Централна Азия, Черноморския басейн и Средиземноморието.

Регионът остава стратегически нехомогенен, с нееднаква степен на интегрираност и с различна степен на сигурност.

Интегрирането на нашата страна в ЕС и отпадането на визовите ограничения прави бежанския проблем и нелегалната емиграция сериозна заплаха за сигурността ни.

Възможността да бъдем транзитен пункт към Централна Европа повишава интереса на международните престъпни групировки към нея, на различните радикални и терористични организации.

По този начин местните структури на организираната престъпност ще се превръщат в логистично – поддържаща структура. Натрупаните от тях средства ще претендират за усилващо се въздействие посредством корупционни практики, плътно до хората от най-висшите нива на управлението и политиката. Всичко това възпрепятства реализирането на проекти, имащи огромно значение за нашата страна и региона (икономически, инфраструктурни, комуникационни и др.).

През територията на Република България минават трансконтинентални енергийни, транспортни и съобщителни коридори. Тяхното значение е решаващо за бъдещето на Балканите. Но за реализирането и функционирането им е необходима сигурност.

Един от ключовите въпроси е свързан с мястото на България в международното разпределение на труда. Различията в цената на труда по света са особено впечатляващи. За милиарди хора в бедните страни националните граници определено остават важна характеристика на глобалната икономика. Но миграционните процеси и запазването на висококвалифицирания човешки потенциал при неефективна държавна политика за задържането му оказват своето влияние. Промисленото производство постепенно бива изтласкано в периферийните райони и слабо развитите държави. България до скоро разполагаше с висококвалифицирани специалисти от различни научни области, които можеха да послужат като основа за преодоляването на изоставането в икономическото ѝ развитие, което е сериозно конкурентно предимство и би могло да даде по-добър старт в борбата за външни инвестиции, чрез създаването на производства, имащи по-голяма добавена стойност. За съжаление тъкмо тези хора търсят реализация извън България. За да може този потенциал да се съхрани, държавата следва да предприеме редица конкретни действия, защото процесът очевидно противоречи на националните интереси.

Необходимо е държавата да определи няколко приоритетни сфери, които да бъдат осигурени финансово и да получат необходимите условия за успешното им развитие и привлекателност.

В българския политически живот се наблюдава остра липса на опит и традиции в отстояването на националните интереси. Правителствата на прехода, съставени от политици, възпитавани в национално-нихилистична система и климат лесно стават изпълнители на предписания отвън, отдалечаващо ни от естествената историческа съдба и порива за духовно обединение. В същото време у нас се поощряват международни фондации, хуманитарни и религиозни секти. Безнаказани остават нарастващите претенции, застрашаващи националното и териториално единство. Прикрити великонационални интереси оказват особено въздействие върху етническите малцинства в България. През цялото минало столетие народът ни е бил подлаган на системен геноцид, държавата ни на садистични осакатявания. Началото на новото хилядолетие ни задължава да вникнем с повече отзивчивост в чувствата на българите извън България.

Днес великите сили преследват своите интереси както и преди. По съвсем достоен начин ще изглеждаме в Европейския съюз като нация, съхранила своята история, ценности, традиции, култура, образователна ситема. Наричат политиката изкуство на възможностите. Но създаването на благоприятни възможности трябва да стане цел.

Политическата стабилност е една от основните характеристики на политическите режими и главно измерение на сигурността в политическата сфера.

Когато вътрешнополитическата система е в състояние да постига поставените ѝ цели, се приема, че може да гарантира стабилност и сигурност. Духовните аспекти на националната сигурност са тясно свързани с процесите, протичащи в световен мащаб, в политиката на страната и останалите аспекти. За разлика от икономическите, политическите, военните и други сфери, в областта на културата няма малки и големи народи.

Част от предизвикателствата и рисковете за националната ни сигурност имат общо балкански корени и характеристики. Общата съдба и културните влияния не признават политически и държавни граници. От етнокултурна гледна точка няма регион, който да е така многообразен.

Ние живеем в пространство на сблъсък на религиозни, етнорелигиозни и културни различия. При определени условия те могат да се превърнат в предизвикателство и риск за националната ни сигурност. Като добавим и политиката на великите сили, наличие на различни стандарти, преследване на интереси и очевидното неразбиране на сложността на Балканите трябва да отчитаме, че в голяма степен стари и по-нови конфликти имат в корените си етнически и религиозен характер, а структурите за сигурност трудно се адаптират към управлението и регулацията им.

Националната сигурност изисква национална политика за сигурност

Написано от Йордан
Неделя, 07 Март 2010 16:26 -

Благоприятен фактор за разгръщане на етнически и религиозни конфликти се появяват в условията на криза и колапс на социални структури, когато хората губят идентичности.

Осмислянето на съдбата на България не може да стане без отговор доколко нейното развитие трябва да копира ставащото в други държави.

Липсата на ясна национално отговорна политика и стратегия за излизане от икономическата криза не може да се обясни с недостатъчна пропускливост за идеи на елита, а е резултат от желанието политическата власт да бъде единствен и несменяем източник на доходи, неоспоримо право и възможност за преразпределяне на достигнатите ресурси в елитарните кръгове.

Основните предизвикателства и рискове за националната сигурност в нейния духовен аспект са свързани със състоянието и тенденциите на образованието, науката, изкуството, религията и идеологията. Всяка управленска функция, дейност, решение и действие трябва да бъдат насочени към националния идеал, интереси и сигурност.

Основен субект за сигурността е държавата, която осъществява функциите си посредством органите на законодателната, изпълнителната и съдебна власт.

Сигурността се постига и гарантира с провеждането на единна държавна политика, със системни мерки от икономически, политически, организационен и друг характер, адекватни на заплахите за жизнено важните интереси на личността, обществото и държавата.

Разработването им трябва да започне не само с формулирането на целите на политиката за гарантиране на националната сигурност, както обикновено става, а с обосноваването на алтернативни сценарии, представящи различни варианти за бъдещото състояние на националната сигурност.

Формирането на реалистична вариантна система от мерки за осигуряване на националната сигурност представлява сложен процес изискващ всестранна и обективна информация, събирана и обработена със съвременни методи, с която да се формира банка от данни, знания и прогресивни методи на моделиране.

За това е необходима максимална концентрация и координация на всички ресурси и действия.

Държавата гарантира националната сигурност с цялата си налична мощ, която се определя от нейните природни ресурси, ниво на икономическо развитие, геополитическо положение, морално- политическо състояние на населението и безусловно, военна мощ.

Националната сигурност е всичко, чрез което се запазват и защитават националните характеристики.

Умението да се изрази в едно тактическата и стратегическата цел на системния обект “национална държава” е най-доброто, което може да се желае от националния идеал.

Националните интереси са потребностите на държавата и нацията от гледна точка на националната сигурност. Започвайки от най-високото равнище на националното доктриналното дърво другите имат само относителна самостоятелност. Паралелното разработване на отделните равнища е възможно при задължителна хоризонтална и вертикална координация.

Националните идеали са извъндоктринални характеристики, които изхождат от историческото развитие и традициите на нацията без значение дали са действително осъществими. Тяхната роля е да дадат начало на логически непротиворечива поредица от действия, наричана национална политика и коригират действията на обществото.

Националният идеал е свързан със свръхзадачата на нацията, докато националната цел е идеалът, приземен до конкретната среда.

Двете най-високи равнища са методологични и изразяват цялостната ментална нагласа. Те се занимават с полагането на принципите, а не с уговаряне на детайлите. Това става на по-долните етажи на доктриналното дърво.

Информацията от най-долните етажи съдържа моментните политически цели и идеали. След като е намерен инструментът с който се задействат средствата за осигуряване на националната сигурност, остава да се научим да оценяваме резултата от действието на средствата. В този си вид националната сигурност подлежи на обективна преценка и сравнение. Държавната мощ, която се пресмята по формулата:

$$NP = (C + E + M) \cdot (S + W + P),$$

където: NP - е самата държавна мощ, C е критическата маса(сума от коефициентите на броя население и територията на страната), E - икономическата мощ, M - военната мощ, S - стратегическата цел на държавата, W – мотивация на населението, P- политическата воля на държавното ръководство. Оценката на отделните коефициенти се извършва по реални данни чрез експертни оценки. Смята се, че броя население е показател, по който веднага може да се прецени значимостта на една или друга държава. При оценката на територията се имат предвид само орните земи и пасбищата.

Икономическата мощ е основата, чрез която държавата създава и увеличава военния си потенциал, произвежда оръжие и бойна техника, извършва материално-техническо осигуряване на въоръжените сили, задоволява населението със стоки и услуги. Най-обобщен показател за икономическата мощ е брутният вътрешен продукт (БВП). За сравнение между отделните страни се използват пет базови отрасли – енергетика, индустрия, селско стопанство, търговия и запасите от полезни изкопаеми.

Военната мощ се оценява по два компонента: стратегически сили и останалите. За

първият се вземат предвид количествените възможности и мощностите, а за вторият се използват специфични данни за щатния състав, структурата и въоръжението на частите и съединенията, оперативното оборудване на ТВД и материално-техническото осигуряване.

Предложеният алгебричен модел има два съмножителя. Първият определя реалната мощ като възможност, вторият – духовната мощ като реалност. От вторият съмножител зависи дали цялата реална мощ ще бъде използвана при конфликтна ситуация. Наричат Р критичен политически компонент. Използването на втория съмножител предполага задълбочена, точна и обективна оценка на вътрешнополитическата обстановка в дадената държава. Последният пресен пример е войната в Югославия. Военните акции във Виетнам и Афганистан са също показателни. Държавната мощ е политико-стратегически и военно-стратегически ориентир, отправна точка при планирането на държавната и военна политика, основна категория на геополитиката. Понятията потенциал и мощ по своето съдържание не са идентични, доколкото съответстват на философските категории действителност и възможност.

За получаването на комплексна, научно обоснована оценка за съвкупната мощ на държавата са необходими поредица от показатели, които характеризират цялата многоаспектност на нейните структури. Тук е необходимо да се достигне взаимнообвързаност и съпоставимост на показателите според обема, понятията и методологията на измерването.

Като един от вариантите за решаване на въпроса може да се прибегне към изчисляване на интегралния показател за съвкупната мощ на държавата. Изходна система към най-представителните показатели трябва да съставлява три групи, представящи съвкупната мощ: силата на държавата, силата на обществото и силата на въоръжените сили.

Материалната сила на държавата най-пълно може да бъде изчислена с набор от показатели, към които е достатъчно да бъдат отнесени: брутният вътрешен продукт (БВП); територията (кв. км.); количество население; разходи от държавния бюджет в частта на преработващите предприятия в обема на общото производство; брой на заетите в това производство.

Материалната сила на обществото може да бъде изведена от следните показатели: численост на хората с трудова заетост; средна продължителност на живота; коефициента на раждаемост; разходи за наука; брой учащи във ВУЗ; енергоснабдяване (в кВт/ч. потребление на глава).

Материалната сила на въоръжените сили може да се характеризира по: обща численост на въоръжените сили; бюджетен разход за издръжка; разходи за научноизследователска и производствена дейност, свързана с отбраната; наличие на въоръжение (брой самолети и вертолети, танкове, бойни кораби, артилерийско въоръжение, и др.п.); експорт на въоръжение и бойна техника.

Духовните сили на държавата, обществото и въоръжените сили се отразяват в

степената на зрелост на самосъзнанието и моралното състояние на народа, като се явяват важен фактор за постигане на социални, икономически, политически и военни цели. Информацията играе важна роля във взаимодействието между сложни системи. В конфликтите тя определя възникването, развитието и завършека на ситуацията на противодействие между опонентите.

Въздействието от трета страна с цел урегулиране на конфликта също носят в основата си информационен характер. Информацията се оказва решаваща за влияние върху саморазвитието на конфликта. Информацията тясно се свързва с отражението. Всички тези сведения, които се съдържат в източниците на информация се наричат потенциални.

Реалните конфликти може да бъдат подложени на системно- информационен анализ. Централно регулиращо звено за възникване, развитие и завършекът на конфликта се явяват психически модели за ситуацията в психиката на участниците в конфликтното взаимодействие.

Ядро на конфликта съставлява неговия обект.

Всеки от участниците формира своя субективна представа за обекта на конфликта, за неговия модел.

Единствения източник за формиране на модела на обекта на конфликта се явява информацията. Участниците изграждат свое поведение, без да изхождат от реалното за обекта, а опирайки се върху някаква достигнала до тях информация.

Закономерностите за формиране на модел на обекта на конфликта в опонентите е извънредно важно за причините на възникването му. Важно е да се знае каква информация как и защо влияе на формирането на модела на обекта на конфликта. С част от наличната и съществена информация за обекта на конфликта опонентите не се съобразяват.

В участниците в конфликта се формират информационни модели за: конфликтната ситуация като цяло; мотиви и възможните действия от страна на протиположната страна; собствените мотиви и възможности; представата, която според тях окръжаващите имат за конфликта; целите на страните и др.

Самият процес на конфликтно взаимодействие представлява обмен на информация между всички основни и второстепенни участници в конфликтната ситуация. Информационното въздействие от участниците един спрямо друг се извършва с цел корекция в поведението на страните в нужното направление. Ключът за разбирането на конфликта лежи в изследването на информационната среда, в условията и под въздействието на която те възникват, развиват се и завършват.

Проблемът с оценката на нивото на сигурност е изключително сложен и слабо разработен. Реално приложими методи за това засега не е известно да съществуват.

Някои специалисти предлагат да бъдат определени така наречените прагови величини на няколко набора социално-икономически показатели. Но така по-скоро се отразява едностранно текущото състояние, а не националният интерес.

Други разработват методи и оценки за степените на опасност, като изхождат от заплахите за нея. Те предлагат да бъдат фиксирани специален набор от измерими показатели и тяхното състояние да бъде постоянно следено.

По този начин се счита, че на основата на една представителна подборка ще се получат данни и анализира информация, като се даде възможност количествено да бъде оценено нивото на заплахата и степента на тяхното въздействие върху състоянието на сигурността.

Такъв подход би бил по-перспективен, доколкото е ориентиран към оценка на един от важните елементи на системата за сигурност - потенциалните и реални заплахи. Но и тук не се решава въпросът с оценката на интереса. Смесването на нивото на сигурност с нивото на заплахи би било методологическа грешка.

Поради това се предлага от гледна точка на методологическите подходи към оценката на нивото на националната сигурност, нейните типове и видове да се подходи към използване на метода, определящ нивото на защита на жизненоважните интереси от заплахи.

Важна изходна база за оценка на нивото на националната сигурност се явява разработката на система от количествени показатели, които да отразяват съдържанието на конкретния жизнено важен интерес на личността, обществото и държавата. Без отражение на интересите в конкретни количествено-качествени показатели е невъзможно да се премине към държавно управление на тези интереси и научно управление на обществото в общо.

Без това не може да бъде измерена сигурността и осъществено оптималното управление на сигурността, ориентирано основно към предотвратяване въздействието на заплахите.

За практическите цели ще бъде напълно достатъчно да се представи система от 10-20 показателя в парична и непарична форма на оценките за всеки интерес. Така например към жизнено важните интереси на личността могат да бъдат отнесени повишаване качеството на живот, повишаване на жизненото равнище, гарантиране на конституционните права, ниво на социална справедливост, стабилни жизнените показатели, личната и имуществена сигурност и др.

Свикнали сме да подчертаваме, че икономиката определя политиката. Моделът на държавно управление посредством представителство и съобразяване с интересите и тяхното отражение в държавната политика означава признаване на факта, че политиката управлява икономиката.

Даденото обстоятелство свидетелства за необходимостта от изработване на собствена система от икономически и неикономически показатели, които обективно да характеризират съдържанието на жизнено важните интереси на системата личност, общество, държава.

След завършване на процедурите по количествената оценка на жизненоважните интереси следващият етап е изявяване и определяне на заплахите за сигурността, тяхното обвързване и съпоставимост с конкретните интереси и техните субекти. Практиката в тази връзка сочи, че една и съща заплахата е възможно едновременно да застрашава верига от интереси.

След разпределянето на цялата съвкупност от заплахите за сигурността по интереси може да се премине към оценка нивото на защитеност на тези интереси от заплахите.

Като оценим нивото на риск за сигурността според всяка заплахата, ще намерим средното значение на нивото на риска за сигурността според всеки интерес. Съществуващите на този етап методи, форми и способите за използване на органите, силите и средствата от системата за осигуряване на националната сигурност основно са насочени за борба със заплахите, главно в режима на техните последици, ликвидация на последствията от вече материализираните заплахите.

В същото време рискът за сигурност е управляем периметър, върху нивото на който е възможно и необходимо да бъде оказвано управляващо въздействие. Целта е да бъде снижен риска за сигурността в условията на неопределеност на многото фактори от окръжаващата действителност и високата динамика в развитието на обстановката.

При това следва да се има предвид, че според теориите за управление на рисковете се казва, че всеки е независим от другия и трябва да бъдат неутрализирани поотделно.

Към методите за управление на рисковете за националната сигурност се отнасят:

-

методът за мониторинг на окръжаващата среда, позволяващ оперативно наблюдение върху всички изменения в обстановката; своевременно планиране и организиране на действия по ограничаване вероятностите от проявите на заплахите и мерки по снижаване величините на възможните вредни последици, както и оперативно прегрупиране и концентриране върху приоритетните задачи;

-

метод на стратегическото планиране на дейността на системата за гарантиране на националната сигурност, което предвижда своевременно предвиждане действията на източниците на заплахите, прогнозиране динамиката на развитие на събитията, изпреварване на факта на реалното проявление на заплахите, своевременно

разработване на на компенсирани мерки и планове за използване на резервите;

-

метод за използване на механизмите на международната система за сигурност, позволяващ да бъдат неутрализирани много от заплахите, особено външните, за сметка възможностите на международната общност въз основа нормите на международното право.

Анализът на проблемите по гарантирането на националната сигурност на държавата представлява сложен процес на изследване на постоянните и променящи се характеристики на държавния организъм, на обществото, определящи техните възможности(реални или потенциални) за защита и реализиране на собствените жизнено интереси. В последните години изследването на проблема все често се допълва и от геополитическия подход, който дава възможност да бъдат изявени поредица фактори, активно въздействащи върху резервите на държавата при решаването на задачите по гарантиране на националните интереси.

От тази гледна точка геополитиката представлява обективна зависимост между субекта на международните отношения от съвкупните материални фактори, позволяващи на този субект да осъществява контрол над това пространство.

В методологията за изследване на проблемите на националната сигурност специално място сред базовите понятия заема механизма за изработване и взимане на решение. Общата система на национална сигурност функционира и е в състояние постоянно да се възстановява в устойчиво състояние само благодарение на определено управляващо въздействие.

От изработването и реализацията на обмислени решения от държавата, органите, организацията и средствата за гарантиране на националната сигурност изключително зависи сигурността на личността, обществото и самата държава.

Тук всяка организационна система се състои от две подсистеми- управляваща(орган на управление и ръководство) и управлявана(обект на управлението).

Тези подсистеми са свързани помежду си от каналите за предаване на информация и каналите за обратна връзка. По тях се предават указания, задачи, план за действие в съответствие с решенията от страна на органа за управление.

По канала за обратната връзка постъпва информация за степента на изпълнение на целите, състоянието на работата по тях и изпълнението на задачите. Управляващите трябва да имат възможност да получават информация и от външни източници, макар никога да не могат да разполагат с пълен обем от нея по обективни причини: първо винаги се получава задръжане на информацията при нейното постъпване, въпреки наличието на автоматизирани системи и второ, всички информационни канали са подложени на въздействието на активни и пасивни въздействия.

Националната сигурност изисква национална политика за сигурност

Написано от Йордан
Неделя, 07 Март 2010 16:26 -

В качеството на дезинформиращи могат да се окажат както ниските звена от органите за управление, така и обектите на управлението, които се стремят да прикрият от висшестоящите инстанции инстинското положение, да преувеличат или да минимализират влиянието на някои фактори.

Пасивните въздействия могат да възникнат както дори от най- обикновенни текстови грешки, така и от деформацията при предаването на информацията.

По такъв начин решеията се приемат не на основата на инстинското познаване на състоянието, а на основата на някаква представа за него. Поради това в процесът на взимане на решения в сферата на националната сигурност особено важно значение има достоверността на информацията. Тази достоверност може да бъде постигната за сметка на процедури при нейната обработка или при анализа в хода на оценка на цялостната обстановка.

Оценката на обстановката е също разновидност при взимането на решения.

Изкривяването на информацията не винаги е преднамерено. За това е важно да бъдат отчитани морално- психологическите качества на работниците и органите за управление. Нееднократно експериментално е доказано, че хората по принцип са стремят и научават тези факти, които потвърждават тяхното мнение и игнорират онези, които противоречат на техните възгледи и убеждения.

Системата за управление отгоре изисква от центъра ясно познаване на възможностите на низшестоящите и задължителното високо ниво на изискванията към постъпващата от тях информация. По този начин решенията се взимат само на върха, докато подчинените структури са само изпълнители, с които единствено се съгласуват задачите и изяснява тяхната готовност за тяхното решаване.

В същото време изпълнителите запазват значителен простор за проявяване на необходимата инициативност и творчество при избор на пътя към изпълнението на задачите. Държавата постоянно е принудена да изработва едни или други решения с цел оказване на въздействие върху управляваните обекти.

Механизмите за приемане на решенията в която и да е сфера на държавната дейност включва в себе си верига от последователни действия на субектите на властта.

Напълно е възможна ситуация, при която официалните лица и институции, които на пръв поглед носят отговорност за взиманите решения, всъщност да са само марионетки, подложени на манипулация и зависимост. Особено уязвим в това отношение според практиката е законодателния процес.

В специализирана литература са анализирани и изведени три типа решения в сферата на националната сигурност.

Фундаменталните решения се взимат в най- отговорните моменти от живота и

развитието на страната, при което се прилагат конституционни или революционни методи. Такъв тип решения засягат едновременно вътрешнополитическите и международните отношения.

Законодателните касаят системата от законодателни актове.

Административните включват взимането на решения от административен или правен характер.

Особено място в механизмите за взимане на решения в областта на националната сигурност се полага на анализа на резултатите от взетите вече решения. Това изисква оценка и отговор на това, което ще се случи с решението, когато то бъде реализирано в реалния живот.

Що се отнася до общото, то още във фазата на подготовка на препоръките за взимането на решения нерядко възникват трудности от организационен характер. От такъв тип са проблемите, свързани с дублирането на ведомства и институции, имащи отношение към различните аспекти на националната сигурност. Добре организираното дублиране при подготовката на решенията от висшите държавни органи позволява търсенето на най-оптимален път за решение на въпросите, свързани с гарантиране на защитата на националните интереси; реални и потенциални заплахи за националната сигурност.

Събитията по света в последните години изостриха интереса към възможностите на политиките да вземат решения, да се държат разумно и поемат отговорност. Стана ясно, че отминава времето на интуитивните действия, на самонадеяността и провинциализма в мисленето. Често претенциите на експертите или хората от науката се интерпретират като опит за намеса в светая светих на държавното управление – вземането на решение, което политиките искат да запазят за себе си. Това най-често повишава единствено цената срещу която се реализират националните идеали и националните интереси и удължава пътя до тях.

Списък на ползвана литература:

1.
Конституция на Република България, 1991 г., изм.и доп. 2003 г.
2.
Закон за отбраната и въоръжените сили на Р. България, 1995 г., изп. и доп. 2002 г.
3.
Закон за министерството на вътрешните работи, 1997г., изм. и доп. 2003г.
4.
Концепция за нац. сигурност на Р. България, 1998 г.

5. Военна доктрина на Р. България, 1999 г. изм. и доп. 2002 г.
6. Военна стратегия на Р. България, С., 2002 г.
7. Съвременен тълковен речник на българския език, изд. „Елпс”, 1994 г.
8. Бяла книга за отбраната, С., 2002 г.
9. Кратък терминологичен речник, Б. Белмезов, изд.1993 г.
10. Икономическа реформа и корупция – Развитието на човека, проф. Байчо Панев, 1997 г. България UNDP.
- 11.Икономически класицизъм, посткласицизъм и неокласицизъм, Иван Пипев, 2002 г.
12. Международна сигурност, Г.Стефанов, Сиела, С.1997 г.
13. Измерения на сигурността, Н. Слатински, Парадигма, С. 2002
14. Българската сигурност и предизвикателствата на глобалната ера, В. Костадинова, С. 2002 г.
15. Съвременни военни доктрини и стратегии за националната сигурност, Р.Кънчев, т.І, УИ „Св. Св. Климент Охридски”, С. 1999
16. Глобалните проблеми и съдбата на България, В. Проданов, ИК „Христо Ботев”, С. 1999 г.
17. Търноу Л. , Бъдещето на капитализма, В. Люцканова, С. 2003 г.
18. Гилпин Р., Глобалната политикономика, Д. Яков, С.2003 г.
19. Балкански етюди, В. Станков, ф. Потенциал, 2003 г.
20. Обработка и анализ на информацията по националната сигурност, М. Василев, С. 2003 г.
21. Кризи и конфликти, М. Манев, С.2001 г.
- 22.От военни способности към способности на сектора за сигурност, Т. Тагарев, Русе 2000 г.

23. Рискове и заплахи за вътрешната сигурност на Р. България, Г. Стоянов, С. 2000 г.
24. Обидно за държавата, А. Лебед, С.1998 г.
25. Разузнавателна защита на конституционния ред, П. Христов, Варна, 1999 г.
26. Политически аспекти на сигурността, В. Милина, С. 2004 г.
27. Теоретични проблеми на разузнаването, Т. Трифонов, С. Славов, С. 2000 г.
28. Информационната война, Ц. Семерджиев, С. 2002 г.
29. Войната на мрежите, Ц. Семарджиев, С. 2002 г.
30. Краят на света или новият глобален ред на третия Израел, С. 1999 г.
31. Записки от секретните архиви, А. Веков, С. 2000 г.
32. Голямата шахматна дъска, З. Бжежински, С. 1997 г.
33. Новият световен безпорядък, Ц. Тодоров, С. 2003 г.

Чужди доктрини:

1. Доктрина за сигурност и отбрана на Австрия. www.am.gov.lv/en/nato/basic/4534/
2. Изграждане на отворено общество: Национална политика за на Канада (2004). www.pco.bcp.gc.ca/docs/Publications/NatSecurnat/natsecurnat_e.pdf
3. Латвия: Национална концепция за сигурност(2002).
www.am.gov.lv/en/nato/basic/4534/
4. Швейцария: Сигурност чрез сътрудничество:
Доклад на Федералния съвет до Федералното събрание относно политиката за сигурност на Швейцария (1999). www.vbs-ddps.ch/internet/vbs/en/home.html
- 5.САЩ: Национална стратегия за сигурност на САЩ (2002)
www.whitehouse.gov/nsc/nss.pdf
6. www.dcaf.ch/publications/Working_Papers/121.pdf

Националната сигурност изисква национална политика за сигурност

Написано от Йордан
Неделя, 07 Март 2010 16:26 -

---

7. www.carlisle.army.mil/ssi/pdf/PUB332.pdf

8. www.un.org/secureworld/report2.pdf

9. DCAF на: www.dcaf.ch